

Åtgärdsbanken till MSP 2.0 (Miljöstrategiskt Program)

Banken innehåller ca 500 åtgärder som medarbetare inom Gävle kommunkoncern, gävlebor och representanter inom näringslivet föreslog på workshops under revideringen av det miljöstrategiska programmet 2019. Det reviderade programmet antogs 2020 av Kommunfullmäktige.

Åtgärderna kompletterar de prioriterade åtgärderna som står med i MSP 2.0 och kan med fördel användas för att få inspiration på konkreta åtgärder som kan bidra till de mål och ambitioner Gävle kommun har.

Det här är åtgärder som kommunen kan arbeta med för att nå målen i det miljöstrategiska programmet. Sortera på det målområde och underområde du vill hitta förslag på åtgärder till så att listan anpassas efter det.

...

...	...	...
-----	-----	-----

Alla företag och verksamheter har en säker och väl fungerande hantering av sitt farliga avfall och elavfall; det ska vara 100%

Alternativa transportmedel, det behöver inte vara bilar eller bussar utan cyklar eller linbanor.

Analysera hur vi ska agera vid en olycka på åsen där stora delar av vattenförsörjningen slås ut och beskriv konsekvenserna för Gävleborna. Ta fram en plan för att minska konsekvenserna så långt som möjligt.

Anlägg fler mätpunkter för luftföroreningar i staden och vid hamnen.

Mätpunkterna förses med display, så allmänheten kan avläsa föroreningsgraden "in time". Man kan också tänka sig lampor med rött, gult, grönt sken beroende på föroreningshalten.

Anlägga blomsterängar i varje stadsdel (som i Andersberg)

Använda "gråvatten" istället för dricksvatten till avlopp etc. vid nya områden.

Använda bygg- och ombyggnadsprojekt som pilotprojekt för att förebygga bygg- och rivningsavfall samt öka återvinningen.

App där man ser sin energianvändning - då blir det tydligt hur mycket man förbrukar

Arbeta fram ett digitalt verktyg för att förenkla planeringsarbetet. Kommunera både inom kommunen och mot medborgare.

Arbeta för fler bilpooler, även vid bostadsområden.

Arbete med hållbara resor för barn - de tar körkort 2035, framtiden.

Arbetsmaskiner och andra fordon verksamma inom hamnen skall inte släppa ut några klimatgaser fr.o.m. år 2021.

Arrangera tex. en regional klimat-och energidag årligen där man delar ut priser för insatser på klimat och energiområdet, tex. bästa nybygget, renoveringsprojektet, energi- och effektsparåtgärder, minskat koldioxidutsläpp, minskat bilåkande, minskad köttkonsumtion etc.

Arrendera ut mark till människor som vill odla och därmed öka livsmedelsproduktionen

Artinventering för att veta om den biologiska mångfalden stärkts.

Att så långt som möjligt erbjuda människor odlingsmöjligheter i närheten av där de bor.

Baskrav är passivhusstandard och inspiration för genomförande övriga ambitioner kan hämtas från certifieringssystemet "living building".

Behov av utredning: Mål, indikatorer och ansvar (mål 2): "körsträckan med bil ska ha minskat med 30 %" - Matchar denna siffra med övriga procentsatser i målet för kollektivtraffik och cykel? Vi har i genomsnitt 1,7 passagerare per bil i Europa. Matchar detta mängden passagerare som förväntas övergå till cykel och buss i kommunen? Hur många kommer från andra kommuner i närområdet?

Behov av utredning: Mål, indikatorer och ansvar (mål 5.2): Analys som behöver göras framåt:
Från vilka områden förväntas vi öka cyklandet? Stadsnära och längre bort?
Hur många bilresor färre motsvarar potentialen?

Behålla järnvägen till Bergby Norrsundet - då kan folk bo där mera, göra den banan kommunal , folk åker inte till Bergby och sedan därifrån, då tar de bilen istället.

Besluta en trädplan, resursförstärkning behövs

Bevara våra kulturområden för de har stor biologisk mångfald.

Bilfritt centrum för att förbättra luftkvaliteten.

Bilfritt centrum.

Bredbandsbillerbyar: <https://solatum.se/bredbandsbyllerbyar/>

Bryt ner översiktsplanens mål i grönstrategin och använd som tematiskt tillägg. Implementera även de bristområden som beskrivs i ekosystemrapporten.

Bryta ner Gävles koldioxidbudget på näringsliv, kommun och företag, vad kan man konsumera.

Bräddor för där man kan sätta sitt tuggumi vid tex busshållplatser. "Stick your gum here"- skyltar.

Bygg odlingsväxthus (kommunalt) vid Microsofts anläggning, anlägg en skogsträdgård i anslutning, samt djurhållning.

Bygg staden som i Utrecht - cyklar och gång först, bilar får åka runt kommunalägda spårvagnar, spårbunden trafik på gatorna

Bygga mångfunktionella dagvattensystem som kan användas för bevattning, ansöka om tillstånd att ta vatten från Gavleån... ansöka om pengar för att bygga systemen, våtmarker, bevattning till odlingsmark osv.

Bygga stenpartier med växter

Byta ut alla kommunala olje- och slamavskiljare som inte motsvarar oljeavskiljare klass 1 till reningsanläggningar som har rening motsvarande klass 1.

Bättre att använda matavfall till jordförbättring via bokashi-metoden, vilket dessutom binder kol i marken istället för att tillverka biogas som ger CO2 utsläpp.

Börja använda LCA-modeller i tidiga skeden vid ny- och ombyggnation. Se över vad effekttaxa innebär.

Cykelväg till Sandsnäsbadet

Delegera och arbeta mot folkbildningsförbund och lokala föreningar inom olika intresseområden. T ex den nytgivna publikationen "En guide till HÄCKFÅGLARNA PÅ EGGGRUND" med kommunstöd är ett exempel på kommunens intresse för biologisk mångfald.

Det ska finnas goda förutsättningar för att driva livsmedelsföretag i Gävle.

Det ska inte finnas något farligt avfall i det restavfall som hushållen slänger; det ska vara 0% år 2025.

Det är väldigt många vägar som korsar cykelbanan utan varken övergångsställen eller cykelöverfarter (t.ex. mellan hemstarondellen och city). Öka trafiksäkerheten för oskyddade cyklister.

Efter upprättad kostorganisation ska ett kommunikationsprojekt när det gäller hållbar och klimatsmart mat i våra kommunala verksamheter genomföras, där skolan ska prioriteras (i samarbete med Utbildning Gävle).

En ny/reviderad inköps och upphandlingspolicy/plan för hållbara inköp i Gävle kommun ska tas fram. För såväl social, som miljömässig och ekonomisk (cirkulär ekonomi) hållbarhet.

Energianvändningen i kommunkoncernens byggnader skall minska med minst 3% om året (inkluderande nybyggnader) från och med år 2021 och tio år framåt.

Erbjuda organisationer/medborgare att få anlägga och använda skogsträdgårdar och odlingsytor i våra parker/där det går.

Ett beteende- och inställningsskifte hos varje Gävlebo mot klimatsmarthet

- Utbildning inom området, samt vilka metoder och trick individen kan använda
- Starka politiska beslut om vilka energikällor som är effektivast, vilka som ska användas/inte användas, förnyas/avvecklas etc.
- En starkare politisk vilja att skapa förändring i kommunen och i Sverige

Ett vegetariskt alternativ bör alltid vara norm och förstahandsval vid all intern mat och fika, andelen ekologiskt och närproducerat bör öka. Detta är en relativt liten åtgärd som skulle kunna ge stor effekt. Vegetarisk norm skulle även kunna ge besparingar som en önskvärd bieffekt

Ett vegetariskt alternativ bör alltid vara norm och förstahandsval vid all intern mat och fika, andelen ekologiskt och närproducerat bör öka. Detta är en relativt liten åtgärd som skulle kunna ge stor effekt. Vegetarisk norm skulle även kunna ge besparingar som en önskvärd bieffekt. I ett andra steg skulle detta utsträcka sig till även mat på kommunala skolor, äldreboende osv. Här kan man börja redan nu genom att låta vegetariskt vara norm, kött och fisk valbar specialkost.

Exempel på åtgärder är fönsterbyten, bullervallar mm. Ett ytterligare sätt kan vara att utveckla fjärrkyla som minskar stadsbruset från kyl/värmeaggregat på fastigheter.

Fiskvandringen i Testeboån

Fiskvandringen i Testeboån behöver prioriteras. Hur kan arbetet integreras i våra ordinarie processer: MoH, miljöskyddsgruppen kan bidra till detta genom att fokusera på:

- Tillsyn av utsläpp till vatten vid miljöfarliga verksamheter. Prioritering kan vara tillsyn nära vattenförekomster där statusen inte är god idag. Kan även fokusera på t.ex. lantbruk.
- Aktiv tillsyn på dagvattenhantering t.ex. från vägar, konstgräsplaner, miljöfarliga verksamheter

Fler egna tillagningskök för förskolor och skolor

Fortsatt arbete med implementering av checklisten för hållbart resande i samhällsplaneringen.

Fortsatt kontinuerligt arbete enligt levande aktivitetslista inom ramen för Kemikalienätverket.

Fortsätta arbeta med att framhäva gång-, cykel och kollektivtrafik före bilen för att minska buller.

Fortsätta skydda områden utpekade i "Strategi för bildande av naturreservat i Gävle kommun" (2007) med tillägg av Fjärdön. Samt skydda nya områden för att nå det nationella målet på 17%

Funktionsbeskrivning av Gävle-Valboåsen som gör det möjligt att bedöma hur verksamheter på och kring åsen kan påverka vattenkvalitén. Fokus ligger på att kunna förklara hur kommunen vid planering ska kunna klara att hålla god status i vattenförekomsten och ett hälsosamt dricksvatten. Även mängd av vatten från olika områden till dricksvattensystemet beskrivs.

För nya byggnader utförda på uppdrag av kommunen från och med 2021 skall klimatbelastning för uppförande och 10 års drift beräknas och kompenseras med motsvarande sänkt klimatbelastning på andra områden inom Kommunkoncernen.

Förbättrad miljö- och hållbarhetskunskap i skolorna, jobba mera temainriktat i skolan.

Föreslår att det regelbundet ska anordnas dialogmöten kring MSP dit intresserade medborgare kan komma och få information om det arbete som pågår samt diskutera frågor kring MSP med politiker och tjänstepersoner. Här kan kommunen presentera hur långt man kommit och hur måluppfyllelsen ser ut, samt vilka åtgärder man arbetar med och planerar framöver. På dessa möten skulle även olika organisationer m.fl. kunna få berätta vad de gör för att bidra till målen i MSP.

Gavlefastigheter ska sträva efter miljöbyggnad silver och certifiera nybyggnationer när det är möjligt.

Gavlegårdarna ska sträva efter miljöbyggnad silver utan krav på certifikat.

Genomföra en sociotopkartläggning.

Gratis kollektivtrafik. Målsättning med tiden. Liksom i Avesta.

gratis kollektivtrafik, det skulle ge effekt och det finns beräkningar på att det inte skulle kosta så mycket mer än det redan gör. Kan ev. lägga på någon krona på skatten.

Grönskande ytterväggar och tak ska skapas framförallt i stadskärnan där så är möjligt för såväl miljö som hälsa.

Gåbussar för barn som ska gå till skolan – fler sådana alternativ. Trygghetsaspekt. För att undvika bilåkande till skolan. Sätt vana hos barnen. Vinner så mycket när man både rör på sig och slipper bil. Ett sätt att transportera människor.

Gävle energi skall årligen öka sin produktion av förnybar el med 5% genom att förvärva produktionsanläggningar tex genom att investera i vindenergi.

Gävle kommun har en begränsad möjlighet till ny elproduktion i form av vattenkraft och elproduktion från kraftvärmeverk. Därför är etablering av land- och havsbaserad vindkraft en viktig fråga. Kommunen behöver skapa förutsättningar för etableringar och prioritera samarbeten med vindkraftsindustrin för framtida behov.

Gävle kommun ska anställa en kostchef och skapa en gemensam kostorganisation.

Gävle kommun ska beakta stadsnära odling i den fysiska planeringen. Stadsnära odling är ett pedagogiskt tillvägagångssätt för att skapa medvetenhet om livsmedelsproduktion

Gävle kommun ska driva ett nätverk för kompetens- och erfarenhetsutbyte med fokus på hur vi kan möjliggöra delaktighet och inflytande för våra unga i Gävle.

Gävle kommun ska genomföra satsningen "Det goda livet i Gävle 2030 – inom ramen för ett jordklot" varje läsår. (har genomförts i tre läsår hittills, se <http://detgodalivetigavle.se/category/detgodalivet/>)

Gävle Kommun ska möjliggöra klimatneutralitet även för industrin och godstransporterna, bör ha en tydlig inriktning att möjliggöra infrastruktur för elmatning för laddning av tunga fordon, maskiner, fartyg etc., tankning av biobränslen samt planera för vägreservat för elvägar för tunga fordon.

Gävle kommun ska stärka den regionala matens roll i besöksnäringens erbjudande.

Gävle kommun ska verka för en ökad kontakt mellan skola och berörda aktörer inom föreningslivet när det gäller livsmedelsproduktion, inklusive studiebesök.

Gävle kommun tar vid planering och underhåll av infrastrukturåtgärder hänsyn till livsmedelsproduktionen både avseende areella näringar och livsmedelskedjans transporter.

Gävleborna har för lite kunskap om biologisk mångfald. Ökad kunskap skulle ge mer engagemang. Valls hage kan om det utvecklas bli ansiktet utåt för Gävle.

Gör fimplådor för röstning, två lådor. Rösta på den ena eller den andra.

Göra en politisk prioritering av vattendrag som restaureras mot god status, till exempel Gavleån och/eller Testeboån. Kombinerar med rekreation och ökad möjlighet för fiske. Startas förslagsvis genom förstudie för bättre underlag.

Göra en prioritering utifrån behovet och ta fram eller revidera vattenskyddsföreskrifter för de kommunala vattentäkterna.

Göra skolgårdar grönare med mer grönytor, skolträdgårdar inklusive skogsträdgårdar.

hitta annan lövhanteringsmodell, då bortblåsning av löv förorsakar dödande av biologisk mångfald som puppor och larver, skapar föroreningar som virvlar upp i luften.

I kretsloppsplanen fatta beslut utifrån Håll Gävle Rents avslutningsrapport på ambitionsnivå och efterföljande genomförande.

I varje exploateringsprojekt måste hänvisas till de mål som MSP lyfter fram för Gävle. När vi exploaterar Gävle så bör vi alltså i beställningen lyfta fram och sätta fokus på de delar från programmet som blir tillämpliga. Det kan handla om att lyfta fokuset transporter i den meningen att vi ser behovet av att inte bara bygga ett område för bostäder utan se till att viss areal även utgör arbetsplatser och därmed möjliggöra att de som bor i området kan arbeta i området. Det minskar transporter kopplat till arbetsresor. Och vidare i det se till att vi utvecklar längs befintliga och planerade cykelstråk. Jag ser det också från ett exempel i Köpenhamn där man nu bygger ut ett nytt område och på en gata har man byggt av återvunnet material. Så kan vi jobba i våra markanvisningar där vi har rådigheten och vara noga med att lägga det i våra underlag till markanvisning/beställningar. Så sammantaget så vill jag säga att där jag kan använda MSP är i förståelsen för hur vi påverkar genom markanvisning.

Implementera alla relevanta åtgärdsprogram för hotade arter.

Implementera åtgärdsprogram för hotade arter på kommunägd mark

informationsinsatser kring biogasens fördelar

infrastruktur för elmatning för laddning av tunga fordon, maskiner, fartyg etc., tankning av biobränslen samt planera för vägreservat för elvägar för tunga fordon.

Införa skogsbete på minst XX ha som förvaltats av Gävle kommun år xx.

Inkludera hållbarhet i hemkunskapen

Inom kommunkoncernen ser verksamheterna väldigt olika ut och så också tjänsteresorna. Det vore därför rimligt att separera olika typer av resor, förslagsvis tjänsteresor och drift/serviceresor för operativa verksamheter som till exempel Gävle Drift & Service och hemtjänsten.

Inrätta en funktion som gör en källsorteringsplan med placerings- och utrustningslista för alla behövande verksamheter, så att vi kommer upp på en bra källsorteringsgrad överallt.

Inrätta ett fröbibliotek inom ramen för stadsbibliotekets ordinarie verksamhet. Här finns även andra vinster än enbart livsmedelsproduktion, t.ex. biologisk mångfald/främja pollinerare samt ökad medvetenhet i frågorna.

Inså örter längs alléer, gator och gång- och cykelbanor, slätter av delar av gräsytor i parker och skapa torrängsmark på tak.

Intern klimatkompensation flyg.

Inventera marint skräp och ta fram förslag till åtgärder om det behövs.

Kartlägg markavvattnings i kommunen och ta fram förslag till förbättring.

Kartläggning av markanvändning på vattenförekomsten och risker med denna, konsekvenser om någon av de identifierade riskerna inträffar, hur sannolikt det är att det inträffar, arbeta fram åtgärder för att minska sannolikhet och konsekvenser med markanvändningen.

Klimatneutral kommun ser jag som en gigantisk målamöba som vi som både avdelning och Styrning och stöd måste kommunicera enormt mycket kring. Målet är stort och mållåret är nära. Åtgärder som krävs hur många som helst -detta kommer inte kunna gå av sig självt utan här krävs jättemycket kommunikation och höga, och helt nya, ambitioner i alla kommande stadsutvecklingsprojekt.

Kollektiv, -gång-och cykeltrafik ska prioriteras i gatuutrymmet, speciellt vintertid.

Kollektivtrafik, bättre linjer- smartare kollektivtrafik. Mindre bussar som det är lättare att komma in dem. Du kan sitta ensam på en dubbelbuss tidigt en morgon. Bättre upphandling kring detta. Ha mindre bussar istället för en stor som inte fylls. Anropsstyrda bussar. Anpassa efter tiden på dygnet, fler bussar när många åker tex.

Kommunen bjuda på den arbetstid man förlorar om man åker hållbart istället för att åka bil. Här KAN ANDRA FÖRETAG TA EFTER. Tipsa i hållbart näringsliv. Vilket företag blir det första att göra det.

kommunen ska sluta använda lövblåsare – se artikel om hur denna fråga har lyfts i Tyskland: <https://www.natursidan.se/nyheter/tyskland-avrader-fran-lovblasare-inte-bra-for-naturen/>.

Kommunen skall senast 2021 inrätta behovsprövad datumparkering.

Att leta efter parkeringsplatser och flytta bilar innebär onödiga utsläpp. Via parkeringsautomater, en app eller på annat sätt skulle man kunna anpassa datumparkeringen till behovet av snöröjning eller flyttning av andra skäl.

Kommunikationsprojekt med all intern och extern kompetens som behövs för att arbeta med målen här och i den regionala livsmedelsstrategin.

Kommunövergripande plan enligt modell framtagen av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Innehåller bland annat:

- Skyfallskartläggning, översvämningar (inte minst av mindre och ej ännu utvärderade vattendrag i staden), skredrisk och havsnivåhöjningar kopplat till riskanalys. Skapa rutiner för digital hantering. Ta fram ett åtgärdsprogram för att hantera risker, vilket är ett lagkrav. Viktigt med brett arbete, utred till exempel risker för räddningstjänst och hemsjukvård, pumpstationer, el-centraler, äldreboenden osv.

Komplettera de kartläggningar som gjordes till "Ekosystemtjänster i Gävle kommun" med åtgärdsplaner.

Komplettera ekosystemtjänstkartläggningen med den stadsnära skalan och biologisk mångfald i vatten.

Koppla ihop Microsofts serverhallar med storskalig växthusodling, för den luften kan användas för det (men inte för utvinna värme av), kanske ovanpå huset?

Laga mer mat på plats.

Leverantörsuppföljningar ska göras i större utsträckning än vad det görs idag.

Man kan låta en del gräsmattor vara oklippta, och skapa flera olika lokala miljöer t.ex. under äppelträd. Detta kan vara bra för bina, vilka är livsviktiga för oss.

Man kan öka den biologiska genom att inte slå vägrenen efter midsommar för att öka den biologiska mångfalden.

Marknadsföra energieffektiva och snålspolande utrustning (företag)

Materialval vid ny- och ombyggnation ska grunda sig på livscykelanalys.

Matsvinnet till hemlösa människor eller säljas, t.ex. Karlstad kommun gör.

Mer aktiviteter kopplat till Gävle kommuns resepolicy

Mera mätpunkter i stan som visar luftens status, innebär att innevånarna kan välja bättre transportvägar.

Microsoft spillvärme - Krav ifrån kommunen.

Miljöfordon som Gävle kommun har leasat kommer ut på andrahandsmarknaden här i Gävle.

Minskar upphettning i urban miljö, vindstyrka i vindtunnlar och dagvattenflöde genom att plantera träd i stadsmiljö

Minst en av kommunens årliga nybyggnader eller ombyggnader skall utföras enligt den internationella passivhusstandarderna.

Minst en markanvisning per år för byggemenskaper, idéburet byggande eller mindre byggherrar. Kommunen bör avsätta en resurs för att bistå dessa kategorier.

Minst vartannat år skall något av kommunens nybyggen utformas som ett demonstrationsprojekt ifråga om särskilt hög prestanda vad gäller ett eller flera av följande punkter: låg energianvändning, låg effektanvändning, liten klimatpåverkan, design för demontering och återvinning, giftfritt byggande och god innemiljö.

Mål riktade mot Gävles medborgare och företag: Ett annat sätt att stimulera till successiva förbättringar är att publicera uppgifter om energianvändning, vattenanvändning, effektuttag, resor etc. för enskilda, företag och organisationer. Det ger kunskap och möjlighet att jämföra sig med andra - grannen, det konkurrerande företaget eller grannkommunen. Detta kräver publiceringsmedgivande. Men ju fler som medger det desto mer nytta kan det ge. Kommunala företag kan åläggas uppgiftsutlämning. Kartor med prestandauppgifter utgör ett bra kommunikationsmedel.

Mål riktade mot Gävles medborgare och företag: För att få medborgarna delaktiga i miljö- och klimatarbetet tror vi det är viktigt att det är lätt att kunna ta del av hur arbetet går. Publicering av kontinuerlig uppföljning av klimatmål, framgångar och svårigheter skall vara lätta att hitta på kommunens hemsida. Det gäller även områden som luftkvalitet, vattenkvalitet etc. Här kan man också låta företag, organisationer och privatpersoner anmäla sina insatser inom tex områdena energiutmaningen, effektutmaningen, klimatutmaningen, reseutmaningen, konsumtionsutmaningen, köttutmaningen, kretsloppsutmaningen osv.

Mål riktade mot Gävles medborgare och företag: När det gäller informationsinsatser och uppmuntran till frivilliga åtaganden inom miljöområdet tror vi att vägen till framgång är att uppmuntra den växande skaran av medborgare, företag och kommuner som har ett engagemang för klimatfrågan genom att skapa uppmärksamhet kring framgångar tex. genom omnämningen och någon form av belöningar. Arrangera tex. en regional klimat-och energidag årligen där man delar ut priser för insatser på klimat och energiområdet, tex. bästa nybygget, renoveringsprojektet, energi- och effektsparåtgärder, minskat koldioxidutsläpp, minskat bilåkande, minskad köttkonsumtion etc.

Mål riktade mot Gävles medborgare och företag: Upprättande och frivillig redovisning av klimatbudgetar för privatpersoner, företag och organisationer kan vara en del i "konsumtionsutmaningen". Vi menar att företag och organisationer skall uppmuntras att göra koldioxidberäkningar för sina varor och tjänster. Det går att upprätta enkla kalkylblad för detta som kommunen kan bidra till att utveckla. Lokal småskalig odling, växthusodling, akvaponi, stadsodling etc. med liten klimatpåverkan bör uppmuntras tex genom att uppmärksamma och belöna initiativ i den riktningen.

Mängden löv ska utökas då de verkar som koldioxidsänkor, inklusive att öka upplagringen av markbunden koldioxid. Här ska trädsorter mm väljas så att skogsträdgårdsodling gynnas där det är lämpligt.

Människors kunskap om farliga ämnen i varor ska öka, så att 80 % av tillfrågade i enkät har god kunskap år 2025.

Möbler från kommunens verksamhet återanvänds i möbelpoolen.

Möjliggöra för förskolor och skolor att odla sin mat själva. Ha bondgård som hör ihop med skolorna.

Nya mötesplatser för hela livsmedelskedjan och nya affärsidéer som kommunen ansvarar för gemensamma aktiviteter.

Nämnder och styrelser ska genomföra åtgärder med de medel som givits i ram och med eget initiativ. Varje nämnd, bolag och verksamhet ska i sin ordinarie process och budget styra och följa upp sin verksamhet så att målen uppnås.

Om man bygger bort en grönyta, så kompensera med grönområden på tak, gröna väggar, träd vid vägar etc.

Om man som cyklist ska vänster i en korsning ska man oftast invänta grönt vid två trafikljus. En bilist som ska svänga vänster i en korsning behöver oftast bara invänta ett trafikljus. Här borde ni kunna göra lösningar för att underlätta för cyklister särskilt när ni bygger nya vägar. Men av tradition är det bilvägen som står i centrum o cykelvägarna anpassas runt bilvägen. Försök o tänka nytt här. Bilvägen behöver inte alltid vara i centrum.

Parker och träd uppe på hustak

Parkeringsbolag kan på allvar påverka måluppfyllnad vad gäller val av transportmedel och möjligheten att resa fossilfritt. Parkering och parkering kopplat till mobilitet kan göra stor skillnad. Utveckla långsiktiga finansiellt hållbara mobila tjänster kopplat till parkering.

Parkeringshus som byggs och befintliga parkeringshus kan vara mobilitetshus, det vill säga en plats där du bland annat ska kunna parkera och få tillgång till bil- och cykelpooler.

Peka ut fiskevårdsansvar i kommunen och revidera fiskevårdsplanen.

Peka ut ordinarie snötippor och kontrollera dessa med avseende på föroreningar.

Pendlarparkeringar viktiga för att minska transporter samt buller och luftkvalitet, i både glesbygd och staden

Planlägga ett ekoby-samhälle - Flera kommuner i Sverige erbjuder odlingsintresserade småbrukare möjligheter att antingen förvärva eller arrendera mark för fastighet och-/eller odling i kollektivtrafikhärla stråk för att såväl utöka den lokala matproduktionen som för att möjliggöra en annan livsstil för fler individer.

Plantera mer träd längs gator och på torg

Politiskt direktiv för att vi ska bygga solceller på kommunägda fastigheter, där det är tekniskt möjligt utifrån taklutning, solstrålning mm.

Poolägare ska erbjudas havs/sjövatten istället för att använda dricksvatten.

Prioritera tillsyn av hantering och spridning av bekämpningsmedel.

Prioritera tillsyn av spridning och hantering av gödsel.

Produktions- och förädlingsvärdet i livsmedelskedjan ska öka.

Projekt för kemikaliehantering med digitalt hjälpmedel, för styrning och stöd samt sektorerna.

Puffa för Go Moore där man kan hyra ut sin egen bil, till privatpersoner, finns försäkring. Man kan även fylla bilen, åka med flera.

Rensa ut kemikalier i grundskolan (det arbete som är gjort i förskolan behöver göras även i skolorna)

Restaurera eller nyskapa minst xx ha våtmark. år xx.

Saknar tydlig inriktning/ambition som underlag i diskussioner med externa byggherrar. Om kommunkoncernen själv inte har några högre ambitioner är det också svårare att föra diskussion med externa byggherrar om ambitionsnivåer på deras byggande.

Saknas helt åtgärder för arbetet med klimatanpassning.

Samordna, tydliggöra ansvar för och arbeta med drivmedelsfrågan internt så att fordon som kan drivas med förnybara drivmedel gör det.

Samråd kan hållas med lokala miljöorganisationer löpande för att stämma av att vi är på rätt väg. Vi kan bilda ett miljö- och klimatråd där organisationer, näringsliv och unga.

Samråd kan hållas med lokala miljöorganisationer löpande för att stämma av att vi är på rätt väg. Vi kan bilda ett miljö- och klimatråd där organisationer, näringsliv och unga.

Samverksam och överenskommelser – Till exempel som Klimatprotokollet Uppsala

Se över vilka ljuddämpande åtgärder som kan göras vid kommunala parker och grönområden och ta fram en handlingsplan för att uppnå detta. (Denna åtgärd pekar mer på Natur/Övergrip mål 2/delmål 2, som idag har en indikator som inte stödjer den). Som underlag till arbetet kan <https://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer/620-5709-X.pdf?pid=3317> användas.

Senast år 2021 skall effekttaxa för elanvändning införas för alla hushåll och lokaler. Taxan skall vara utformad så att den straffar höga effektuttag då belastningen på elnätet är hög och stimulerar elkunder att vidta åtgärder för att förskjuta höga effektuttag till perioder när belastningen är lägre. Att kunna minska eller tidsförskjuta höga effektuttag vid tillfällen med hög belastning och förhållandevis låg tillförsel är en förutsättning för att nå det nationella målet om 100% förnybar elproduktion år 2040.

Skapa förutsättningar för bra utsortering av hushållsavfall i bostaden

Skapa minst xx antal attraktiva utflyktsmål för förskolor och skolor år xx.

Skapa möjligheter för småskalig odling i msp via t ex koloniföreningar.

Skogar utanför Kommunens ägo men inom länet är betydelsefulla som metahabitat. Skogsvårdsstyrelsens förslag om uteslutande av nyckelbiotopbegreppet hotar den biologiska mångfalden i en kommun som består av skog. Det gäller att informera skogsägarna inom kommunen, och att få till en budget som avviker från lagda M, Kd variant vilken omöjliggör inköp av NR.

Skolbesök på gårdar.

Skolträdgårdar

Skydda områden utpekade i "Strategi för bildande av naturreservat i Gävle kommun" (2007).

Slå/klippa gräsmattor och vägrenar senare på året så att blomning hinner ske.

Slå/klippa gräsmattor och vägrenar senare på året så att blomning hinner ske.

Bevara våra kulturområden för de har stor biologisk mångfald.

Viktigt att bevara de stadsnära grönområdena och förbättra den biologiska mångfalden i dem. Bygga stenpartier med växter. Spridningsvägar mellan parkerna är också viktiga.

Solceller bör finnas på varje tak, det är en lätt lösning för att minska miljöpåverkan. Solcellerna blir ju billigare efter varje år.

Spara vatten året runt (informera, utbilda, återkoppla)

Spridningsvägar mellan parkerna

Stillaiggande fartyg inom hamnområdet skall inte släppa ut några klimatgaser fr.o.m. år 2021.

Ställ krav på att trafikdagvatten ska renas och fördröjas upp till minst ett 2-årsregn. Det skulle mest troligt göra att Gävle kommun klarar att följa plan och bygglagen och miljöbalken vid detaljplaneläggning.

Ställa krav på hemtjänstens personal att de ska sortera avfall hos sina kunder.

Ställa krav på klimatneutrala byggnader vid försäljning av kommunal mark.

Ställa krav på tystare motorer i fordon- och bussupphandlingar.

Ställa om gräskötselytor till slåttermark så att andelen ängs- och betesmark ökar.

Stärka den biologiska mångfalden genom att även hävda vägrenarna, där det ännu finns biologisk mångfald bevarad, genom att slå dom först efter blomningen.

Större kommunikationsinsats när det är gult läge i vattentillgången, signaler, återkoppling

Synliggör, kommunicera och värdera ekosystemtjänster i stadsmiljön genom aktuell information på hemsida, skyltar på plats samt genom broschyrer.

Säkerställ att det avtalas om att minst 6 meter skyddszon ska anläggas mot diken, vattendrag och sjöar vid nyteckning av arrendeavtal för kommunal mark.

Säkerställa att reglerade vattendrag har flöden och flödesvariationer som är så lika opåverkade vattendrag som möjligt.

Säkerställa och utveckla ängsmarktytor samt utveckla gröna samband mellan dessa genom att besluta om antagande av örtbacksprogrammet, och ställa om gräsytor längs vägar och i parker till ängsmarktytor med sen slotter.

Säkra resurser för en aktiv tillsyn av dagvattenanläggningar.

Sänk hastigheterna på bil, så att det går fortare att cykla istället! Både för trafik och miljö.

Säsongsbaserad mat.

Ta fram en Grön-Blåstrategi i vilken flera av åtgärderna nedan kan ingå i.

Ta fram en handlingsplan för hur man ska arbeta med att åtgärda befintliga dagvattensystem som för ut orenat vatten till de olika recipienterna, med fokus på föroreningsbelastning och recipientens känslighet. (En påbörjad kartläggning med fokus på trafikbelastning från 2007 finns.)

Ta fram en plan för Gävle kommuns sjöar, vattendrag och kustvatten. (Där till exempel följande punkter kan plockas in, flera av dessa går dock att göra utan en plan.)

Ta fram en skötselplan för förvaltning av vattenmiljöer och strandområden i tätortsnära områden utöver dagvattenanläggningarna. Naturvårdsbedömningar ska ligga till grund för skötseln.

Ta fram en trädplan för att undersöka behovet av trädplantering. Redan nu finns indikationer på att en resursförstärkning behövs för att komplettera och förnya beståndet. 200 träd per år är en siffra som kommit upp.

Ta fram en vattenförsörjningsplan och nödvattenförsörjningsplan som även omfattar reservvattenförsörjning och möjlighet att hantera nödlägen då akuta situationer uppstår vid de befintliga vattenuttagen.

Ta fram en åtgärdsplan för att minska den hydrauliska överbelastningen från det kommunala ledningsnätet. Den ska visa var och hur mycket avloppsvatten som bräddar till olika recipienter från VA-nätet på grund av hydraulisk överbelastning. Förutsättningar för att installera s.k. bräddnings-reningsverk utreds.

Ta fram ett digitalt underlag där kommunens och privata aktörers dagvattenanläggningar och system finns redovisade som stöd för tillsyn och skötsel. (Skapar bra underlag för synliggörning av viktiga dagvattensystem som inte bör byggas bort, hjälper till att klara miljökrav och minska översvämningsrisk.)

Ta fram ett digitalt verktyg för att förenkla planeringsarbetet. Kommunera både inom kommunen och mot medborgare.

Ta fram ett handlingsprogram med syfte att säkerställa att alla kommunens badplatser har badbar vattenkvalitet. (Kartläggning, handlingsplan, genomförande).

Ta fram ett miljöövervakningsprogram för att statusklassa fler vattenförekomster inom Gävle kommun. Dels för att vi ska kunna se hur våra verksamheter och stadsbyggnad påverkar statusen i vattenförekomsterna (och följa lagkraven kring egenkontrollprogram av dagvattenanläggningar och dagvattennät), dels för att kunna bedöma vilka åtgärder som krävs för att vi ska kunna förbättra statusen i de vattenförekomster som inte når god status på ett kostnadseffektivt sätt.

Ta fram ett åtgärdsprogram för att nå god status och goda reproduktionsmöjligheter för fisk och andra vattenlevande organismer utifrån miljöövervakningsprogrammet eller de data som finns tillgängligt.

Ta fram ett åtgärdsprogram för centrala Gävle som även tar hänsyn till att fordonsflottan förändras över tid. Programmet bör baseras på en trafiksimuleringsmodell där luftföroreningshalter kopplas till trafikåtgärder. Bullerpåverkan bör inkluderas i analysen eftersom eventuella trafikomläggningar kan ha betydande påverkan på bullersituationen.

Ta fram modell för att beräkna föroreningsspredning vid dagvattenutsläpp (för att kunna kontrollera att exploateringar ej äventyrar statusklassning av vattenförekomster).

Ta fram och besluta tydliga uppdrag och rutiner som gör att kommunerna och Gästrike återvinnare arbetar aktivt med att förebygga avfall inom de kommunala verksamheterna.

Ta fram riktlinjer för dagvatten där roller och ansvar inom kommunen för rening och skötsel klargörs.

Ta initiativ till samarbete med båtklubbar och fribåtshamnar angående anläggande av latrintömningsstationer och båtbottentvättar samt informationsinsatser och andra åtgärder för större miljöhänsyn. Samordnas med tillsyn mot småbåtshamnar.

Ta till vara och utveckla arbetet med hållbara elevresor som bland annat sker i projektet School chance.

Tillgången på parkeringsplatser är en av de faktorer som har störst betydelse för val av transportmedel och för resmönstret. Det innebär att det finns stora möjligheter att använda parkering som ett styrmedel för hållbar stadsutveckling.

Tillgängliggöra det stadsnära vattnet genom att anlägga ett promenadstråk längs med kajkanterna till Gavleån.

Tjänstecykelpool

Tjänsteresor utförda på uppdrag av kommunen skall inte medföra några CO2 utsläpp fr.o.m. år 2021.

Transporter/Cyklar- Moderna cykelställ som är under tak och säkra. Behöver finnas överallt. Fler och tillgängliga cykelställ.

Tydliggör ansvar för arbete med hållbart resande externt och prioritering av åtgärder (inklusive flygresor) för att uppnå beteendeförändring.

Tätare kollektivtrafik för att mota moppebilar, mindre bussar som går oftare, självkörande busstaxis

Undersöka möjligheten att inrätta kretsloppsanpassade avloppslösningar i lämpliga områden.

Undersöka möjligheter att bli Europas mest miljösmarta logistikområde och ha en samdistribution.

Uppdatera översvämningssriktlinjerna från 2012. Dessa bör vara anpassade till boverkets och de rekommendationer länsstyrelserna arbetat fram.

Uppföljning blir viktigt när det ställs mer miljökrav vid upphandlingar och Gavlia-koncernen ser gärna att Styrning och stöd, Inköps- och upphandlingsavdelningen är stödjande och skapar samverkan kring utformning av miljökrav samt uppföljning.

Upphandling av återbrukade / begagnade produkter

Upprätta ett årligt guideprogram för de tätortsnära naturområdena.

Upprätta ett årligt guidprogram för de tätortsnära naturområdena.

Upprätta vatten och nödvattenförsörjningsplan som också analyserar hur Gävle ska agera vid till exempel en olycka på Gävle-Valboåsen. Upprätta handlingsplan för att åtgärda upptäckta problem

Utifrån beskrivning av vilken typ av grönska som har vilka kvalitéer och erbjuder vilka ekosystemtjänster bestäm hur nära invånarna bör ha till dem från sin bostad och utveckla riktlinjerna utifrån den tidigare framtagna ekosystemanalysen.

Utred grundvattnets betydelse för ekosystemtjänster i kommunen.

Utred hur kommunen bäst organiserar sig för att arbeta med att restaurera vattenförekomster och jobba mot god status. Hur kan vi få del av de många bidrag som går att söka för att arbeta mot god status och biologisk mångfald.

Utred hur kommunen kan tillskapa ytor för att hantera minst 100-årsregn i den täta staden.

Utred om det är möjligt att inrätta naturskyddsområde på Gävle-Valboåsen.

Utred utsläppsfördelningen av föroreningar som belastar reningsverken.

Utreda hur situationen ser ut kring mikroplaster.

Utreda möjligheten att ha skilda snötippor för snö från mindre trafikerade områden och snö från mer trafikerade områden.

Utreda nya naturreservat och biotopskyddsområden, bland annat på Valboåsen (ca 55 ha) och Almkärret (ca 14 ha) till år 2030.

Utreda och föreslå hur upphandling av återbrukade / begagnade produkter kan gå till.

Utreda och föreslå hur verksamhet med återanvändning och reparation kan utökas.

Utse en funktion som ska jobba med löpande med lokala, regionala och nationella mål kring kostfrågor, inom den nya kostorganisationen, i samarbete med näringsliv och inköp.

Utveckla arena för en kontinuerlig och långsiktig dialog mellan kommunen och lantbruken avseende hållbar och lokal livsmedelsförsörjning med avseende på biologisk mångfald, energi, vatten och matproduktion.

Utveckla och informera om Valls hage för att öka antalet besökare.

Utveckla parker och naturområden för biologisk mångfald och ökad tillgänglighet genom resursförstärkning. Förbättra kommunikationen för att fler Gävlebor kan nyttja dem.

Utveckla Testeboåns delta för besöksmål genom att anlägga ett fågeltorn och en tillgänglig stig i naturreservatet.

Vattenplan avgränsad till att hantera föroreningsspridning och övergödning. Med handlingsplan.

Verka för att Gavleån och Testeboåns avrinningsområde får egna vattenråd.

Verksamheten med miljö- energi- och vattenpedagoger ska utvecklas, inklusive att finnas tillgängliga för skolor och förskolor enligt det behov som efterfrågas.

Vi ska minimera avfallet i byggprojekt, arbeta för en större andel återbruk och högre andel återvunnet i byggnadsmaterial. Vi ska också bygga så att det är lätt att demontera och göra anpassningar och mindre ombyggnationer på ett sätt så att vi undviker att avfall uppstår.

Vid all nyproduktion och vid alla större ombyggnationer, ska sorteringsmöjligheter installeras i lägenheter.

Vid markanvisning av kommunal mark ska kommunen utvärdera även på hållbarhetskriterier (som tex Uppsalamodellen)

Vid utbyggnad /reparationer av cykelbanorna i centrum så gör som många andra städer -färgmarkera cykelbanorna. Det underlättar för de cyklade att se sträckningen med även för bil/buss trafiken att se cyklisterna. Ökar säkerheten !!

Viktiga vattenförekomster skyddas genom planläggning (här ingår även utredning av möjliga nya ur dricksvattenperspektiv förbättrande åtgärder.

Viktigt att bevara de stadsnära grönområdena och förbättra den biologiska mångfalden i dem.

Viktigt att sprida kunskap via skola och förskola för att få upp ett intresse och sedan agera för hållbarhet. (Viktigt att kommunen kan stimulera för att få fler att agera, kan vi arbeta med utmaningar mot kommunmedborgare, fröbyttardag, grilla, odlingar

Viktigt att vi får in mer mångfald i stadens parker, fler blommande växter och variation i arter, insektshotell. Mer grönska som binder in koldioxid.

År xx så ska miljöfarliga verksamheter som är anslutna till kommunala reningsverk lämnat in en handlingsplan för hur miljögifterna som kallas utfasningsämnen ska tas bort. Görs i dialog genom tillsyn.

Återvinningstation vid camping i Hedesunda och öka antalet återvinningstationer totalt. Framförallt där folk vistas.

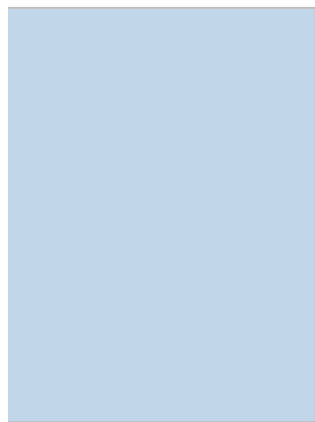
Öka andelen ekologisk odlad mark och kombinera med drift som ökar kolinlagring.

Öka andelen Närodlat, egenproducerat- vi lever i ett sårbart samhälle. Gävle kan bli mindre beroende av import genom ökad odling inom kommungränsen.

Öka trafiksäkerheten för oskyddade cyklister.

Kommunen måste säkerställa bättre tankningsmöjligheter. Bättre förutsättningar för att kunna bygga ut infrastrukturen för gas behövs. Kommunens upphandling av drivmedelsavtal behöver också samordnas för att få bättre tillgång till förnybara drivmedel över hela kommunen. Verksamheterna i kommunkoncernen har inte samma drivmedelsavtal som oss inom Gavlia. Vi har bättre förutsättningar att tanka till exempel HVO jämfört med andra verksamheter inom kommunen. Det är svårt att säkerställa tillgång till tankställen.

Säkerställa att de framtagna inventeringsplanen och anslutningsplanen för vatten och avlopp genomförs.

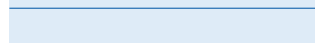

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem
Robusta ekosystem
Ren och giftfri vardag
Klimatneutral kommun
Robusta ekosystem
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Ren och giftfri vardag
Ren och giftfri vardag
Robusta ekosystem
Ren och giftfri vardag
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Klimatneutral kommun
Robusta ekosystem
Klimatneutral kommun
Robusta ekosystem
Klimatneutral kommun
Ren och giftfri vardag
Robusta ekosystem
Robusta ekosystem
Robusta ekosystem
Robusta ekosystem
Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Robusta ekosystem

Ren och giftfri vardag

Klimatneutral kommun

Klimatneutral kommun

Robusta ekosystem